

100 lat „Zwrotnicy”!

Dni Awangardy

Katowice, 23-25 listopada 2022 roku

Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Śląskiego, ul. Uniwersytecka 4

Organizator: Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny, Instytut Literaturoznawstwa

Współorganizator: Ośrodek Badań nad Awangardą Uniwersytetu Jagiellońskiego

Maszyna ruszyła – sto lat temu. W maju 1922 roku ukazał się pierwszy numer krakowskiej „Zwrotnicy”, w którym do słynnego hasła „Miasto, masa, maszyna” dodawał Tadeusz Peiper „ich pochodne: szybkość, wynalazczość, nowość, potęgę człowieka i epoki, zapasy z niebem, lot na stalowych skrzydłach...”. Skąd jednak energia, dzięki której wzlot awangardy stał się możliwy? Co dało jej moc, by przeciąć czas, pokonać przeszłość i „założyć dźwignię niebu”? Dzięki jakim paliwom maszyna zwana awangardą rozpędziła się tak bardzo, że wyprzedza nas do dziś? Zostawiając za sobą doczepiane do niej prefiksy (neo-, post-, trans-) i określenia (druga, trzecia, powojenna), wciąż pędzi, mknie, wciąż jest w górze. Jasne, że nie pyta siebie, „kto mi dał skrzydła?” – czy jednak podjęła namysł nad źródłami pochłanianej przez siebie energii? Nad ceną właściwego dla niej pędu ku temu, co nowe? Kosztami eksperymentu? Wytrzymałością środowiska? Planetarnymi konsekwencjami jej lotu?

Refleksją o paliwach i energii awangardy puszczaemy w ruch cykl wydarzeń w ramach obchodów 100 lat „Zwrotnicy”, zainicjowanych przez Ośrodek Badań nad Awangardą Uniwersytetu Jagiellońskiego we współpracy z badaczami awangardy z Warszawy, Krakowa, Poznania, Wrocławia, Lublina i Katowic. Sześć miast na sześć numerów "Zwrotnicy"! Na pierwszą odsłonę zapraszamy do Katowic.

DNI AWANGARDY rozpoczną się STUDENCKĄ JEDNODNIÓWKĄ (23 XI), a w kolejnych dniach odbędzie się seminarium naukowe pod hasłem PALIWA AWANGARDY (24-25 XI). Dla całego wydarzenia dostarczył impulsów pierwszy numer pisma „Zwrotnica”, zogniskowany wokół wyznaczonego przez Tadeusza Peipera „Punktu wyjścia” i „Oczu krążących nad miastem” z węglowej materii, a wraz z nimi wokół energetycznych i paliwowych metafor. Do ich eksploracji zapraszamy podczas DNI AWANGARDY!

PROGRAM WYDARZENIA

100 lat „Zwrotnicy”!

Dni Awangardy

Katowice, 23-25 listopada 2022 roku

Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Śląskiego, ul. Uniwersytecka 4

23 listopada 2022 roku, środa

STUDENCKA JEDNODNIÓWKA

9.45 – 11.15 – **Wykład otwarty dla studentów** (sala C0.38)

Marian Kisiel (UŚ), ABC „ZWROTNICY”

11.30 – 13.00 – **Warsztaty pisarskie** (sala B0.21)

Jakub Kornhauser (UJ), Lost poems, found poems. Energia z przetwórstwa

13.15 – 14.45 – **Żywe linie nowe usta. Spotkanie z Marcinem Mokrym** (sala B0.21)

Prowadzenie: Dorota Kołodziej, Maciej Mazur

15.30 – 17.00 – **Warsztaty krytycznoliterackie** (sala B0.21)

Krzysztof Hoffmann (UAM), Co napędza współczesny wiersz polski?

18.30 – **CZARNA KARTA ■ Wieczór eksperymentu poetyckiego** (Drzwi Zwane Koniem, Warszawska 37)

W programie: Jakub Kornhauser i Marcin Mokry! Anita Głowacka i Anouk Herman!

Czytanie CZARNEJ KARTY!

Prowadzenie: Krzysztof Hoffmann

24-25 listopada 2022 roku

PALIWA AWANGARDY – Seminarium naukowe

24 listopada 2022, czwartek

10.00 – 11.15 Sekcja I (sala B1.18)

Otwarcie seminarium – Dziekan Wydziału Humanistycznego, prof. dr hab. Adam Dziadek

Jarosław Fazan (UJ), Po co Peiper?

Beata Śniecikowska (IBL PAN), Energia awangardy, czyli o kilku projektach (artystycznego) *perpetuum mobile*

11.30 – 13.00 Sekcja II (sala B1.18)

Marta Rakoczy (UW), „Niewzniesione jeszcze katedry z węgla” – narracje węglowe awangardy a kulisy przemysłu węglowego II RP

Marta Tomczok (UŚ), Węgiel w awangardzie. Ku jakiej energetyce prowadzą nas metafory?

Agnieszka Karpowicz (UW), „Tlenociągi”. Wyobraźnia ekologiczna awangardystów

13.30 – 15.00 Panel dyskusyjny: *Archiwalne złoża awangardy. Potencjał odkrywczy i wydobywczy* (sala B0.38)

W rozmowie udział wezmą: Adam Dziadek (UŚ), Agnieszka Karpowicz (UW), Beata Śniecikowska (IBL PAN), Aleksander Wójtowicz (UMCS). Prowadzenie – Marta Baron-Milian (UŚ)

16.30 – 18.00 Sekcja III (sala B1.18)

Aleksander Wójtowicz (UMCS), „Ziemia – olbrzymia cysterna”. Awangarda w poszukiwaniu energii

Paweł Tomczok (UŚ), Kinoteatrcyrk

Marta Baron-Milian (UŚ), Jak umiera futurysta? Kardiologie Jerzego Jankowskiego

25 listopada 2022, piątek

9.30 – 11.00 Sekcja IV (sala B1.18)

Krzysztof Hoffmann (UAM), Mapowanie energii eksperymentu

Jakub Kornhauser (UJ), Entropia jako wola formy. Poezja konkretna i chaos

Joanna Orska (UWr), Maszyny surrealne i maszyny codzienności. *Gniazdko dudków* Ashbery’ego i Schuylera w polskim tłumaczeniu jako przykład zmęczenia retrogardy

11.30 – 13.00 Sekcja V (sala B1.18)

Jakub Skurtys (UWr), „W szybie nocy gościnnym”. Adam Ważyk w krainie kopalin

Piotr Bogalecki (UŚ), Wytwarzanie energii poetyckiej. Nieznane poematy Witolda Wirpszy

Dorota Kołodziej (UŚ), Energia, agresywność i impet słowa. Szum informacyjny jako technika pisarska w *Wagarach* Witolda Wirpszy

13.30 – 15.00 Panel dyskusyjny: *Witold Wirpsza: energia eksperymentu* (sala B0.38)

W rozmowie udział wezmą: Anna Kałuża (UŚ), Dariusz Pawelec (UŚ), Maciej Melecki (Instytut Mikołowski), Jakub Skurtys (UWr) oraz Leszek Szaruga (UW). Prowadzenie – Piotr Bogalecki (UŚ)

16.15 – 17.30 Sekcja VI (sala B1.18)

Irmina Bloch (UAM), „Eksplozja ómysłów” – implozja słowa. *Primum mobile* Zenona Fajfera

Monika Lubińska (UŚ), *Grow Your Own Cloud*. Sztuka i technologia jako paliwa transformacji energetycznej